

E-könyvek, online könyvek... Mit tud(hat)unk róluk?

Intézményi beszerzések tapasztalatairól röviden

Semmelweis Egyetem

Központi Könyvtár

<http://lib.semmelweis.hu/>

Ruttkay Szilvia
Beszerzésvezető
2018. március

Főbb témák röviden

1. E-könyv, online könyv – mi is a különbség?
2. Beszerzési modellek, hozzáférési módok
3. Néhány (költői) kérdés

E-könyv, online könyv – mi is a különbség?

E-könyv

1 személy számára értékesített

Általában 1 PDF letöltését jelenti

Amazon és a kiadói oldalak

„Néhány dollár”

Online könyv

Intézmény számára értékesített

Előfizetés / örökös vétel, IP alapú azonosítás,
több egyidejű felhasználói számára

Kiadói oldalak és aggregátorok

Milliószámú előfizetési / vételi díjak

Beszerezési modellek, hozzáférési módok

Kiadói oldalon vagy aggregátor cégnél?

Adatbázishoz jár vagy külön beszerzés kell?

Örökös vásárlás vagy előfizetés?
Vagy EBA vagy PDA?

Multidiszciplináris vagy kis szakterületi csomag?
Vagy pick & choose?

Beszerzési modellek, hozzáférési módok

Kiadói oldalon vagy aggregátor cégnél?

- Gyakran ez nem is kérdés, mert nincs választási lehetőség.
- Az elérhető egyidejű felhasználói számok erősen eltérőek.
- Mindkét változat mellett lehet valami indokot hozni, pl. egységesség, megszokások...
- Két aggregátor közül, ha választhatunk, általában a megszokások vezetnek.

Adatbázishoz jár vagy külön beszerzés?

- Egyre több adatbázis előfizetés tartalmaz egyre több online könyvhöz való hozzáférést.
- De egyedi igények mindig vannak, nincs tökéletes lefedettségű adatbázis.
- Orvostudományi téren ilyen például: ClinicalKey (EISZ), ProQuest Central (EISZ),
EBSCO Dentistry and Oral Sciences Source

Beszerzési modellek, hozzáférési módok

	PDF elérhető?	HTML elérhető?	Letöltés	Nyomtatás	Idézési forma	Platformon mentés
ClinicalKey	✓	✓	Fejezet*	Fejezet*	X	✓
EBSCO ebooks	✓	X	Max. 100 oldal	Max. 100 oldal	✓	✓
EBSCO DOSS	✓	X	Fejezet	Fejezet	✓	✓
Ovid SP	✓	✓	Fejezet	Fejezet	...	✓
ProQuest Central	✓	✓	Fejezet	Fejezet	✓	✓
ProQuest MyiLibrary	✓	X	Max. 10%	Max. 10%	...	X
ScienceDirect	✓	✓	Több fejezet	PDF-ből	RIS	X
SpringerNature**	✓	✓	Könyv / fejezet	PDF-ből	RIS	X
Thieme	✓	X	Alfejezet	Alfejezet	X	X
Wiley	✓	X	Könyv / fejezet	PDF-ből	RIS	✓

* Be kell jelentkezni a platformra hozzá.

** Epub-ban is le lehet tölteni.

Beszerzési modellek, hozzáférési módok

Az online könyvek beszerzése során milyen formátumot részesítenének előnyben?

Beszerezési modellek, hozzáférési módok

**Mi a véleménye a külföldi kiadók online könyves szolgáltatásairól?
(Nem beszerzési, hanem tisztán olvasói szempontból.)**

Beszerzési modellek, hozzáférési módok

**Mi a véleménye a külföldi aggregátorok online könyves szolgáltatásairól?
(Nem beszerzési, hanem tisztán olvasói szempontból.)**

Beszerzési modellek, hozzáférési módok

Örökös vásárlás vagy előfizetés?

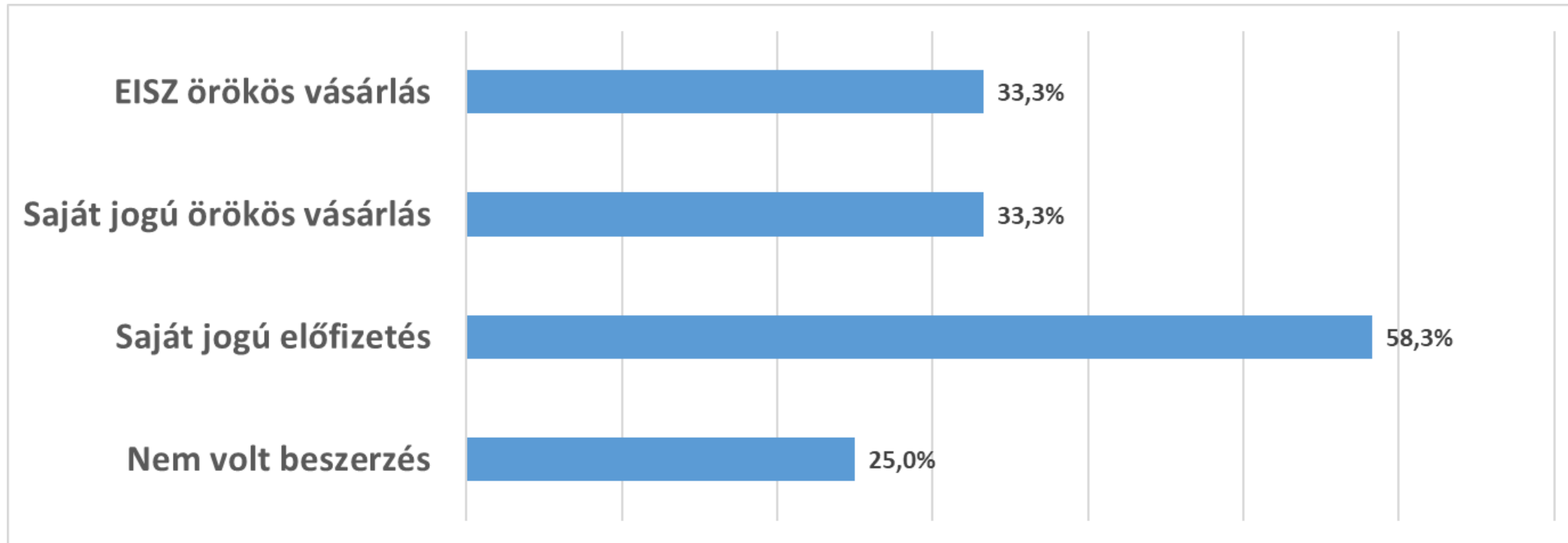
- Miért kell „vagy”-ot használni a kérdésben? A kettő egymás mellett is létezhet.
- Mindkét mód választása jól indokolható lehet, pl: adatvagyon gyarapodás / elévülés...
- Választási lehetőség nem mindig adott...
- Örökös vásárlásnál platform díjak mindig vannak, (lappanghat) érdemes észben tartani.

Egyéni válogatások vagy csomagok?

- Sok kiadó nem hajlandó pick & choose model szerint adni a könyveit, vagy csak drágán.
- Az úgynevezett „big deal” jelenség online könyvek esetén is jól látható.

Beszerzési modellek, hozzáférési módok

**Szerztek-e be online könyvet 2013-2017 között az alábbi módok valamelyikén?
(Adatbázis beszerzések nélkül, tisztán online könyves beszerzések)**

Beszerezési modellek, hozzáférési módok

Evidence Based Acquisition és Patron Driven Acquisition?

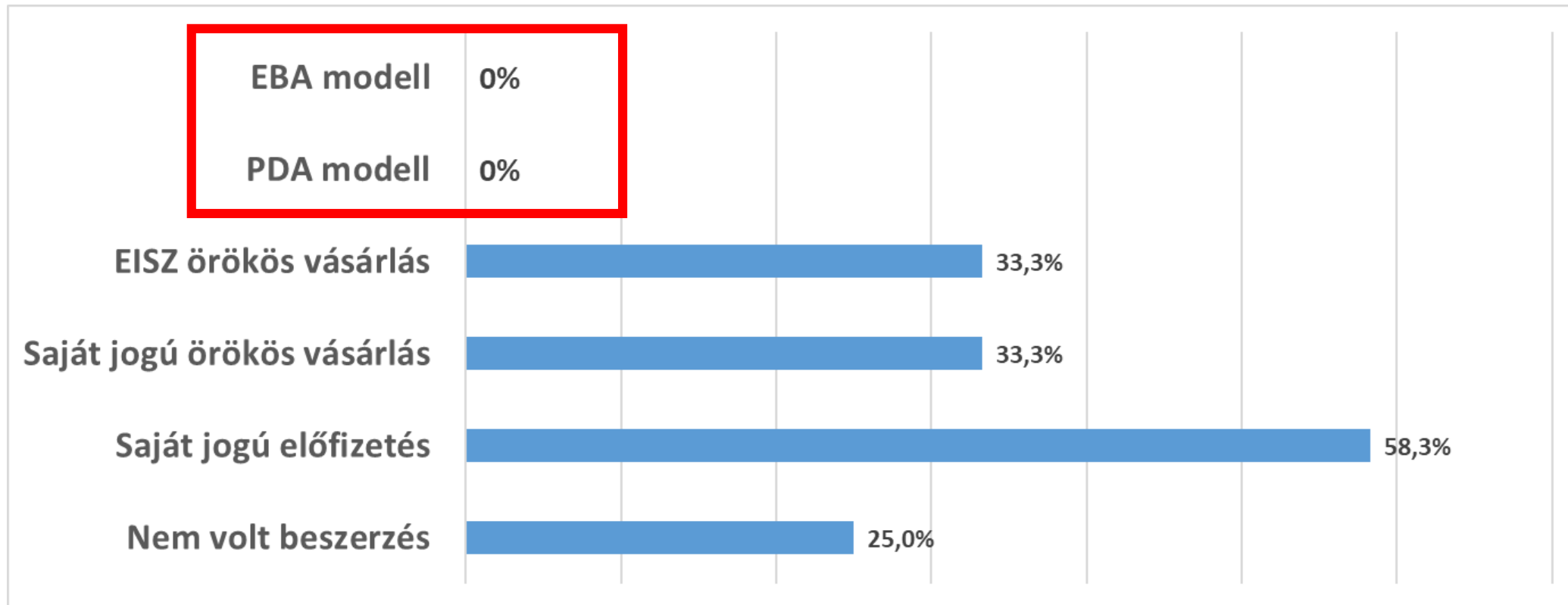
- A szolgáltatók egyre nagyobb kedvvel ajánlgatják.
- Tapasztalat nem sok van, jogi okokból itthon nem is igazán tűnik kivitelezhetőnek.

Egyidejű előfizetői számok?

- Ez se mindig lehet kérdés tárgya, vagy nincs választási lehetőség, vagy ha van, akkor túl nagy az árkülönbség.
- A gondolkodás alapja (az ár mellett) a potenciális felhasználói kör nagysága. (Néhány kutatónak szükséges, vagy egy sereg hallgatónak szánjuk?)

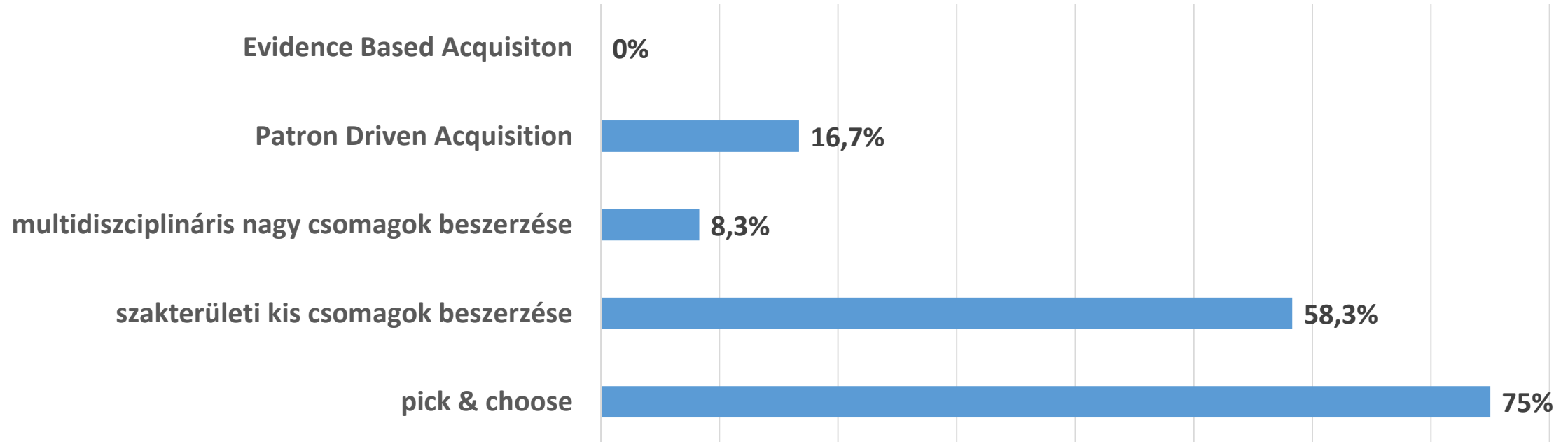
Beszerzési modellek, hozzáférési módok

Szerztek-e be online könyvet 2013-2017 között az alábbi módok valamelyikén?

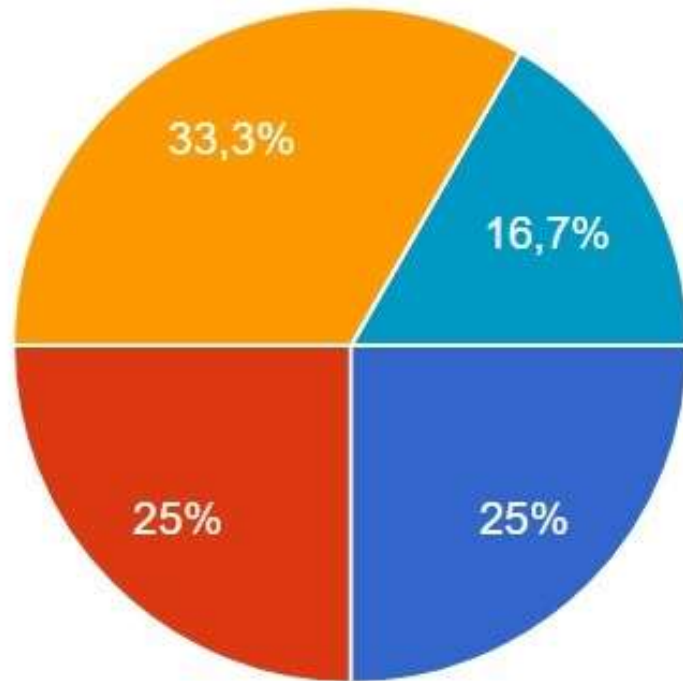
Beszerzési modellek, hozzáférési módok

**Milyen beszerzési módot részesítenének előnyben?
(Feltéve, hogy semmilyen jogi vagy egyéb akadálya nem lenne.)**

Beszerzési modellek, hozzáférési módok

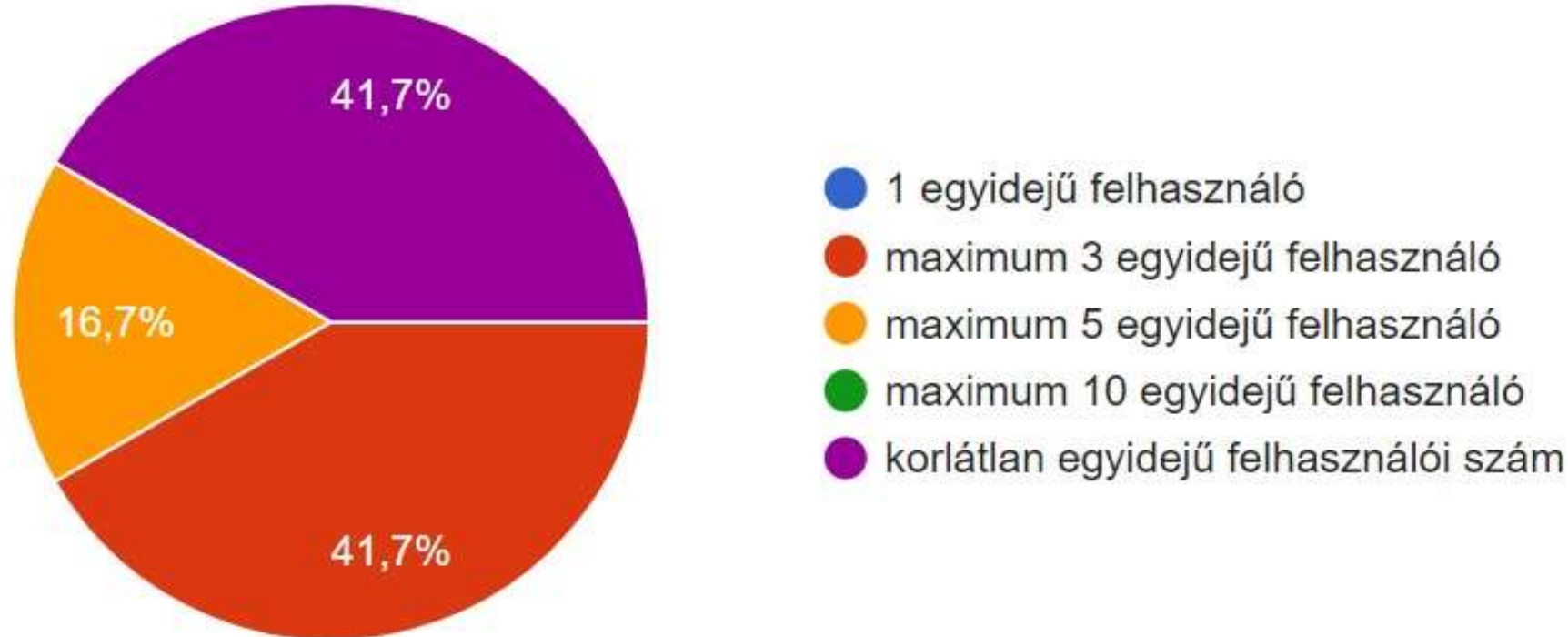
Eddigi saját intézményi online könyvbeszerzéseik során jellemzően hány egyidejű felhasználói számmal szerezték be a könyveket?

- eddig nem volt beszerzés
- 1 egyidejű felhasználó
- maximum 3 egyidejű felhasználó
- maximum 5 egyidejű felhasználó
- maximum 10 egyidejű felhasználó
- korlátlan egyidejű felhasználói számmal

Beszerezési modellek, hozzáférési módok

Mennyi egyidejű felhasználói számmal szereznék be az online könyveket, ha bármi elérhető lenne és az ár sem szabna határt? Mit tartanának racionálisan szükségesnek?

Néhány (költői) kérdés

Az online könyvekre tényleg van igény?

„Anne Mangen, a University of Stavanger olvasáskutatási központjának egyetemi docense nagy feltűnést keltő kísérletről számolt be 2008 végén.” „melyek tanúsága szerint a könyvolvasáshoz kapcsolódó mozdulatok, műveletek (a könyv kézben tartása, lapozás stb.) segítik, ezzel szemben a képernyős olvasáshoz kapcsolódók (egérkattintás, görgetés stb.) gátolják a figyelem összpontosítását. A könyv fizikai valósága, mozdulatlan szövege nyugalmat áraszt – ellentétben a képernyőn olvasható szöveggel.”

Néhány (költői) kérdés

Az online könyvekre tényleg van igény?

„Physical books were the choice of 92% of the respondents, who selected paper over an array of electronic devices.”

„I believe that the possibility and likelihood of distraction is too high when it comes to online learning tools like textbooks,”

„When I asked what they don't like about reading on a screen — they like to know how far they've gone in the book," Baron said. "You can read at the bottom of the screen what percent you've finished, but it's a totally different feel to know you've read an inch worth and you have another inch and a half to go.”

Néhány (költői) kérdés

Az online könyvekre tényleg van igény?

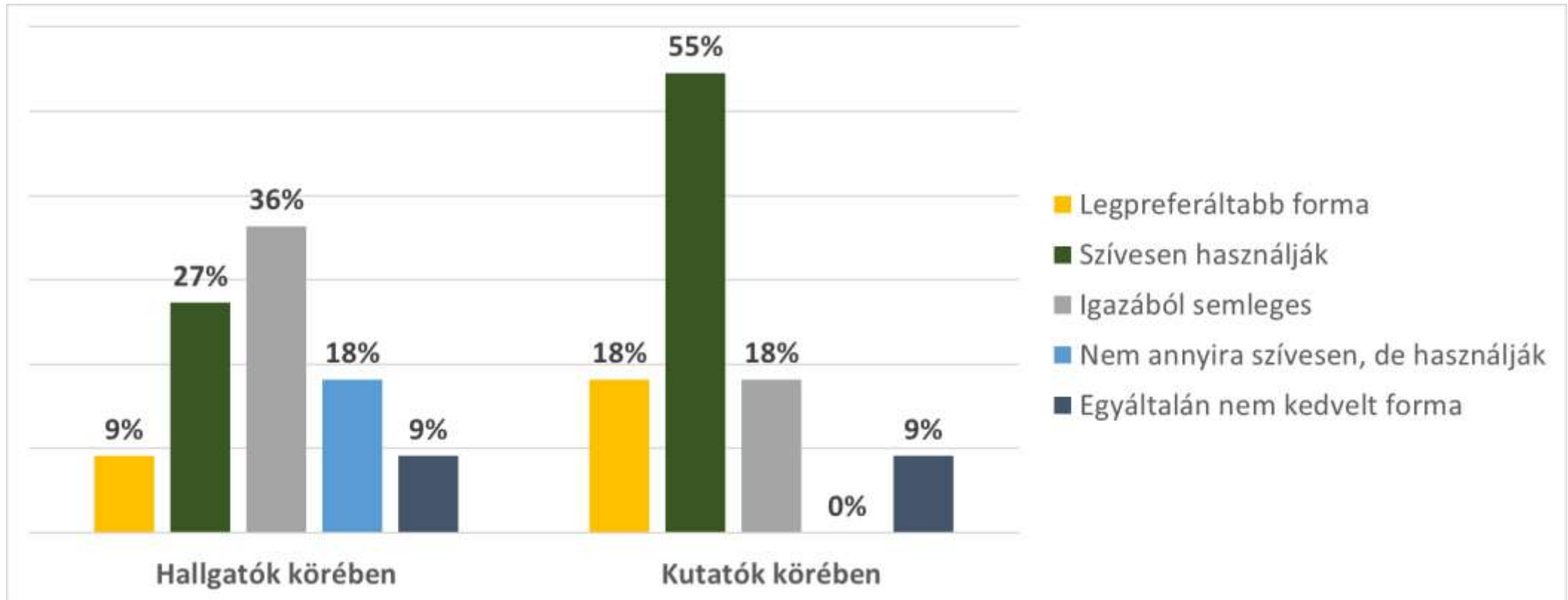
„Students in both the Nook and the traditional text groups did not significantly differ in terms of their recall of idea units, their inclusion of supporting details, or the level of their text comprehension.”

„Students overwhelmingly reported that they preferred the portability of the devices and the potential to keep all of their books in one convenient place; however, they also reported that they were worried about breaking and/or losing the devices. This finding is definitely paradoxical in the sense that that portability comes at a price and a potential risk.”

Néhány (költői) kérdés

Az online könyvekre tényleg van igény?

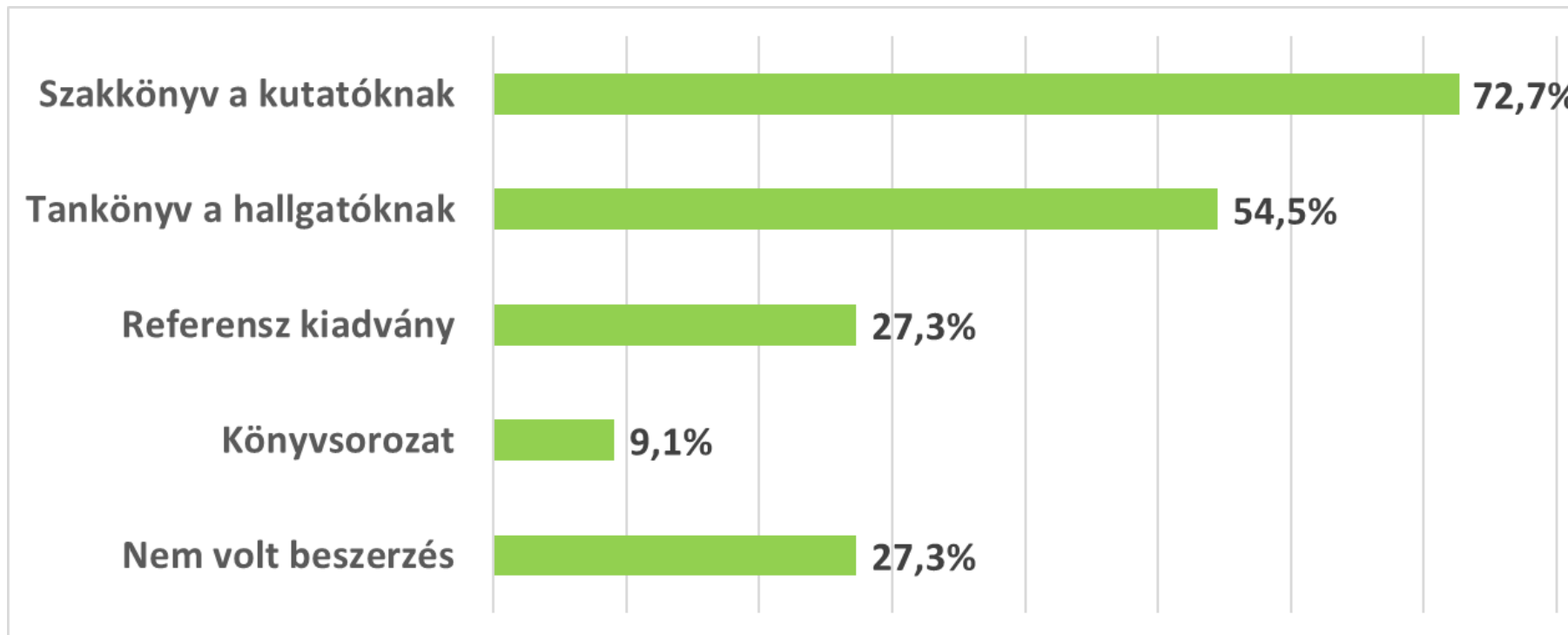
Tapasztalatok alapján mennyire népszerűek az online formátumú könyvek?

Néhány (költői) kérdés

Az online könyvekre tényleg van igény?

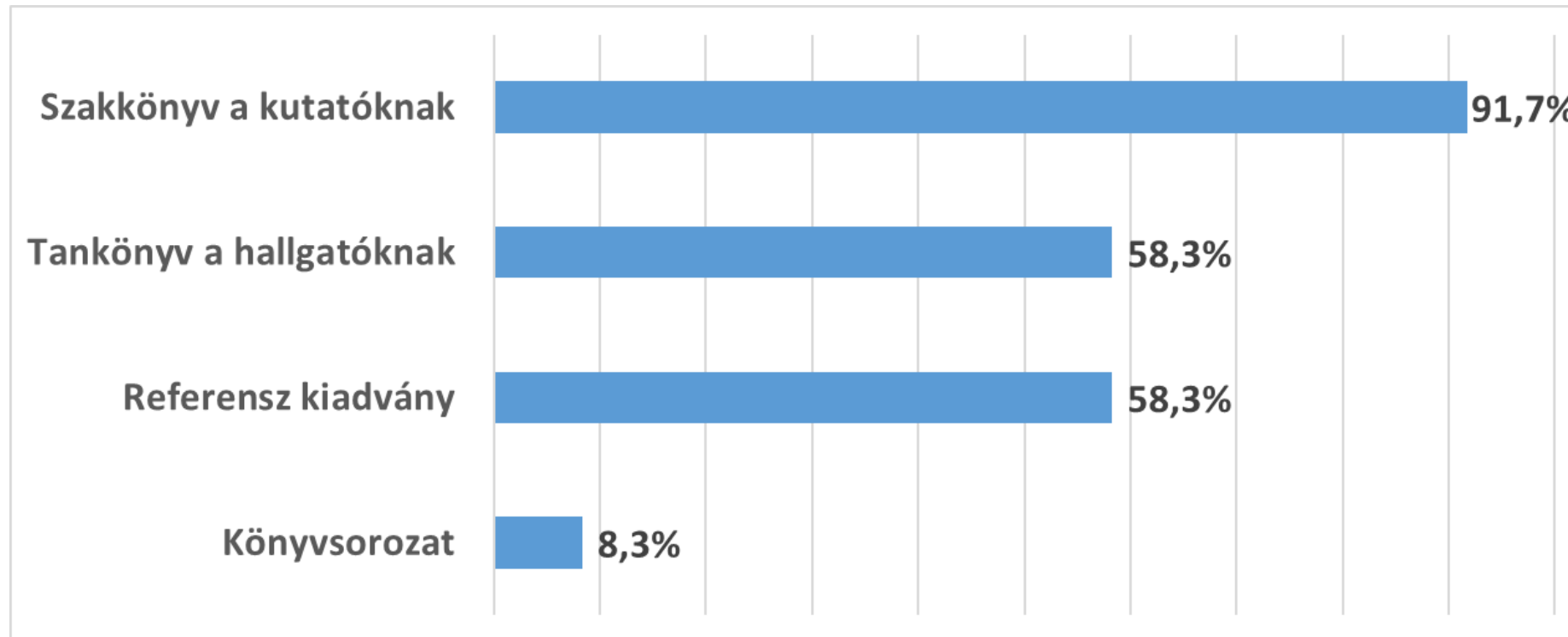
Az alábbiak közül milyen típusú könyveket szereztek be eddig online formátumban?

Néhány (költői) kérdés

Az online könyvekre tényleg van igény?

**Az alábbiak közül milyen típusú könyveket szeretnének beszerezni a jövőben?
Mire mutatkozik igény?**

Néhány (költői) kérdés

Mi a helyzet a hazai tartalmakkal?

Eddig jellemzően inkább külföldi vagy inkább magyar tartalmakat szereztek be?

Néhány (költői) kérdés

Mi a helyzet a hazai tartalmakkal?

A jövőben inkább külföldi vagy inkább magyar online könyves tartalmakat szeretnének be?

Felhasznált irodalom

<https://scholarlykitchen.sspnet.org/2014/06/27/what-is-an-ebook-how-do-publishers-price-it/>

Tószegi Zsuzsanna: Az olvasás trónfosztása? Adalékok a könyvből, illetve a képernyőről való olvasás kérdéséhez
IN: Könyv és nevelés, 11. évf. / 4. sz., 2009 - http://epa.oszk.hu/01200/01245/00044/tzs_0904.htm

Schugar JT, Schugar H, Penny C: A nook or a book: Comparing college students' reading comprehension level, critical reading, and study skills.

IN: International Journal of Technology in Teaching and Learning, 7 évf. / 2. sz., 2011, pp. 174-192.

https://sicet.org/main/wp-content/uploads/2016/11/ijttl-11-02-6_Schugar.pdf

Schaub Michael: 92% of college students prefer print books to e-books, study finds

<http://www.latimes.com/books/jacketcopy/>

[la-et-jc-92-percent-college-students-prefer-paper-over-pixels-20160208-story.html](http://www.latimes.com/books/jacketcopy/la-et-jc-92-percent-college-students-prefer-paper-over-pixels-20160208-story.html)

[Minden forrás online elérhető volt 2018.03.02-án]

Köszönöm a figyelmet!

Ruttkay Szilvia

Beszerzési Osztályvezető

ruttkay.szilvia@semmelweis-univ.hu

